1. aarg. Nr. 9.

# Anarkisten

Utkommer vær 14. dag — *Abonnement* mottages paa alle innen- og utenlanske postkontorer samt i Akersgaten 73 b, indre gaar, Kristiania. — Koster 40 øre kvartalet

Redaktør: *KRISTOFER HANSTEEN*, Vibes gate 8, 4. etg.

*Fredag den 22. juli.*

**Forsinkelsen bedes unskylt.**

## I København

faaes *Anarkisten*

hos **P. Jensen, Istedg. 65[5], Kbv. V.**

*Sent til Amerika koster Anarkisten Kr. 1.40 for halvaaret.*

Utenbys abonnenter anmodes om at fornye sit abonnement.

## Gives der noet socialt spørsmaal i Norge?

(Forts.)

Vi maa denne gang bejynne med at rette paa en del betydelige feiltagelser, som var kommet in i vor fremstilling i forje nummer av forhollet mellem Bærumsgossets innehavere og Hadelansbygderne.

Det er ikke saa, at Hadelansbygderne betaler noen avgift til Bærumsgossets innehavere. Disse hugget i Hadelansalmenningen intil 60-aarene; da blev efter utskiftningslovens tilblivelse denne tilkjent Hadelansbygderne. Om Betaling til Wedel i den anledning var der ikke tale; bygderne hadde ingen annen avjift derved æn omkostningerne ved utskiftningsforretningen, der blev paalagt bygderne, og disse utjifter skal ha været meget betydelie. Nu betaler ingen andre paa Hadelan avgift til Bærumsgossets innehavere æn 4 leilænninger, som bor innenfor Hadelans grænser. Heller ikke skal i forje aarhundrede andre paa Hadelan havt plikt til at møte til tømmerhugst for Wedel med eller uten hest æn Bærumsgossets leilænninger; men disses antal skal ha været betydeli. Arbeiderne paa Hadelan har netop jort fordring paa ossaa at faa benytte almeningen.

Angaaende andre avjifter, som Hadelans bønner betaler har vi faat vite, at samtlie Hadelans bønner betaler ca. 400 kroner om aaret til Borge præstejæl (om det var til kommunen eller til præsten, viste den Hadelansbonne, som vi talte med, ikke); men denne avgift er ikke, som vi fortalte i forje nummer, utlignet paa en enkelt gaar, men er utlignet paa alle gaare paa Hadelan efter skylddalerne. De 20 skjepper byg, som vi nævnte i forje nummer, at en gaar paa 9 kjør og 1 eller 2 heste betalte i aarli avgift, var efter vad vi har faat vite, denne gaars tiende til præsten i samme bygd (Lunner). Gaaren betaler, nøiagti angit, 17 skjepper byg aarli i præstetiende. Denne præstetiende er noet høiere æn de andre gaares præstetiende, og den slipper derfor at betale noet av avjiften til Borge præstejæl. Præstetienden vil nu bli ophævet; men, sa bonnen, det vil bli reinet ut, vor stor den er, og præsten vil faa pengene aarli utbetalt i samlet sum, og pengene vil saa bli opkrævet som skat, saa det er liten jælp i det.

Av andre avgifter, som viler paa bønnerne paa Hadelan, nævnte en bonne den saakaldte lanskyl, en avgift, som betales av enkelte gaarinnehavere paa Hadelan, mest til folk i Drammen. Bonnen mente, at mange hadde betalt sin gaar dobbelt ved denne avjift, først hadde de betalt kjøpesummen, men lanskyllen fullte med, og den beløp sei i aarenes løp til likesaa meget.

Til Bærumsgosset hører foruten vad vi før har nævnt, en jorstrækning ved Hakedals værk i Hakedalen; til denne jorstrækning hører et fjøs med henimot 200 kjør og en stal med minst 25 hester. Joren dyrkes og høstes av de omboende leilænninger.

Treschow, der innehar skovene nor for Larvik, ha rlikesaa gosserne «Fritsø» og «Yttersø». Der hører dertil antageli et par snes leilenningsgaare, der fordetmeste føder fra 4 til 8 kjør. Yttersø er et stort gos med mellem 150 og 200 kjør.

Til skovene ved Fredrikshal hører sansynligvis ossaa betydeii joregos, men herom har vi ikke kunnet skaffe os oplysning.

Til Fossum gaar ved Skien hører en mængde leilænninger, der av omkringboende for 4 aar siden ansloges til henimot 200.

Av gosser med 100 a 200 kjør og 26 a 30 hester finnes der adskillie i Norge; de ligger paa østlannet og ved Tronjemsfjoren; vestenfjels finnes der neppe saa store gosser. Paa Hedemarken finnes der adskillie. Hedemarken er vel den del av Norge, vor der er de største strækninger av sammenhængende dyrket lan. Her er ossaa den store grundbesiddelse overveiende; gaare med 20, 30, 40 kjør op til, som nævnt, halv annet hundrede kjør og fra 5 op til 30 hester. Ossaa paa vestsiden av Mjøsen, paa Toten, er forhollet tilnærmelsesvis det samme, dog findes der neppe over 100 kjør noet sted; grunbesiddelserne er her ikke fult saa store som paa Hedemarken, og der er heller ikke jernbane ennu, saa det ikke er saa let at faa avsat melken, og man maa holle flere hester og faar altsaa ikke hø til fult saa mange kjør.

Ellers i Norge er grunbesiddelsen i almindelighed avhængi av, vor stort dyrkbart stykke lan der er paa vært sted. Det allermeste dyrkbare lan er delt i grunstykker, der er større, en at innehaveren kan dyrke sit grunstykke selv; etvært sammenhængende stykke dyrkbart lan har jerne sin eier, en naturli forhindring, en skov, en brat bakke, et berj, en fjelavsats, en elv eller lignende skiller jærne vær gaar fra den næste; lannets naturlie beskaffenhet jør, at den meget store grunbesiddelse ikke blir overveiende, som tilfællet er mange steder i slettelannene; men grunbesiddelsen er jennemgaaende saa stor, som naturforhollene tillater; store strækninger med mest virkeli smaa bønner, der bor i smaa huse og dyrker sin jord selv uten synderli jælp, som man ser i Mellem-Europa, finnes ikke. Smaabønner som dyrker sin jor alene, dels med jælp av sin familie, finnes der lite av uten i utkanterne av bygderne ut mot skovene og oppaa de øverste bakker i dalene, i sidedalene og de øverste fjelbygder, vor der finnes lite av sammenhængende flater eller skraaninger. I Norge er der mest storbønner og middelstore bønner og husmæn eller folk med saa lite jor, at de maa arbeide for andre ved siden av. Untagen paa vestlannet, langs fjorene og i de smaa trange fjeldale, især nor for Sognefjoren intil nor for Dovre, der er naturforhollene saadanne, at der sjelnere kan bli tale om storbønner, og selv om der inne i vikerne ved fjorene er en lit større flate, er det vanskeli for en at inneha hele flaten; der bor nemli ingen folk omkring, storbonnen kan ikke beskjæftige folk hele aaret, og adgang til annet erværv er der ikke, saa en stor grunbesidder ville ikke kunne faa folk til at dyrke den; saa er den blit delt i beter saa store, at vær kan leve av sin bete, ofte med lit fiskeri ved siden av. Men ved elvemunningerne, vor der er lit jennemgangstrafik og handel med dalen ovenfor, saa at der er adgang til lit bifortjeneste, er straks den store grunbesiddelse der; der er jo ossaa der jerne lit flatere terræn, og ossaa adgang til at faa endel lanbruksprodukter avsat for større grunbesiddere.

Disse joreierforhol er for en stor del meget gamle.

Vi vil i næste artikkel se, vordan menneskene lever unner disse forhol mellem menneskene og joren. (Forts.)

# Reisningen i Spanien.

Av *Charles Malato.*

oversat fra »Le Libertaire« (Paris).

(Fortsat).

Likesaa hissi som kampen i Gyon var kampen i Galavera de la Reina og i Linares. Paa det førstnævnte sted, som ligger omtrent 20 mil fra Toledo, angrep den lidenskabelie befolkning ikke alene de værslie utbyttere, men ossaa de geistlie vampyrer, stormet et kloster, brænte det delvis op og jaget munkene væk. Gendarmeriet var avmækti som overalt; rikfolk jemte sei og likesaa præsterne, intil de den næste dag kunne komme bort med jernbanen til Madrid. Ossaa her blev fanger befriet, og noen almennyttie jærninger blev utført i farten; det var paa tide, ti dagen efter blev gendarmeriet forstærket av militæret, og fængslingerne bejynte. Efter officiel opgivelse beløp disse sei til femti.

I Linares, en by med 14,000 grubearbeidere, som ligger i provinsen Jaer, varet slaget i ti timer. Det bejynte søndag den 8de, henimot klokken $10^1/_2$ om mornen, med en meget hefti demonstration, som snart fulstændi forvandlet sei til en tumult. Ropet: »Leve republiken!« vekslet med ropet: »Brø, brø!« Klokken elve ble ayuntamiento (raadhuset) stormet trods unnersøkelsesdommerens trussel om at sætte oprørerne i fængsel: møbler og akter blev tat, kastet ut paa gaten og strax brænt op. Borgergarden blev holt stangen næsten paa alle punkter trods dens remingtonrifle; en gruppe paa omtrent ti personer og omtrent lissaamange Chiquillos — av vilke de fleste neppe var mere æn tolv aar hadde tat stilling foran kafé La Perlat og holt sei der i tre timer, dækket av den elektriske belysnings lyktepæler; to oprørere, som var bevæbnet med Smith-revolvere, skjøt stadi væk paa gendarmerne, som svarte livli paa skuddene; deres kammerater hadde ingen andre vaaben æn stene og knive. Paa et annet sted, jørnet av Riscos- og Peralgaten hadde en større skare stillet sei op. Paa alle steder viste kvinnerne sei som de lidenskabeliste likesom i Gyon, Leon og Navahermosa. En av dem, som var saaret i skulderen ved de første skud, ropte til mænnene, som veg tilbake: »Flygt ikke feigt! En kule har jei og en til gaar jei for at faa.« En annen styrtet fra en balkon ned paa gaten og blev ialfal dødeli saaret. En tredje, som hadde gjort sei en fane av noen filler, styrtet truffen overenne, innehyllet av fanen som et likklæde.

Biskoppen av Jaer, som opholt sei i Linares for at holle konfirmation, befant sei netop paa raadhuset, da oprørerne rykket frem. Han opførte sei noet mindre høitideli æn dommer Cuadrillers: han forduftet saa fort som muli.

Borgergarden var rasende over, at en mængde uten vaaben holt stan mot den, og fyret uten betænkning paa envær, som den fik i syne. Saaledes kom en ulykkeli ut av en barberstue og var paa veien til sit jem, som laa i nærheten av raadhuset. Neppe hadde hans kone ropt til ham fra balkonen, at han skulde gaa tilbake, fordi gendarmerne siktet paa ham, saa fik han en kule i hodet og styrtet død om. Hele dagen laa liket tre meter fra husdøren, uten at det var enken muli at faa tat det in.

Henimot klokken fem lammedes folkets kraft unner den vedvarende il: man talte ved det klokkeslet tol døde og omtrent femti saarete. Klokken ni fik ordenens forsvarere en forstærkning av femten gendarmer, som bragte avjørelse: oprørerne spredtes og søkte at naa sine bolier eller at komme utenfor byen. Om natten blev de saarete bragt paa hospitalet og de døde paa kirkegaaren. Antallet av de siste vil man aldri nøiakti faa vite, da familierne søker at skjule dem av frykt for forfølgelser; men man kan formode, at det er stort. De fangnes tal beløp sei alt den næste dag til to hundrede. Klokken ni om mornen kom et kompani av infanteriregimentet Bourbon med jernbanen fra Malaga. Et annet kompani, som likeledes var sent avsted til Linares, steg paa veien ut i Jaer, da man likedan kunne frykte for uroliheter der paa grun av levnetsmidlernes fordyrelse.

Autoriteten hadde vunnet seier; allikevel bævet den: en ny bevægelse var muli. For at besværge den, tilbød byens velhavende i fotstaaelse med myndiheterne bakermestrene pengesummer, for at de trods den mere eller mindre virkelie mangel gaa mel ikke skulle forhøie prisen paa brøet. De hadde ikke hat en øre tilovers til lindring av nøden, før folket hadde reist sei.

Bevægelsen i Linares var ikke den siste: Almeria, Arenal, Belmez, Pozo-Blanco, Fuente, Ovejane, Montehermoso, Casares, Vich og alle betydelie byer som Toledo, Cordova, Badajoz, Lagrono blev efter tur grepet av den samme opstansfeber. Vis republikanerne hadde havt mot til at utsætte sit skin, vis de hadde styrtet sei i bevægelsen med de midler, som de raadet over, saa kunne utgangen ha været en ganske annen. Men de ville fremforalt utsuge folket, som de frygter og hader mere æn monarkiet — naar ikke netop valgene finner sted. Anarkisterne, som ennu staar unner trykket av de siste forfølgelser, viste sei lite; og vad det marxistiske arbeiderparti angaar, som i Spanien er det samme som overalt ellers, saa lot det sei ikke bringe ut av sin ro og nøiet sei med at fordre 8-timersdagen. Bilbar, vor det har grubearbeiderbevægelsen i sin haan (det er forresten den eneste betydelie by, vor det spiller noen rolle) rørte sei ikke.

I Logrono viste kvinnerne et forbausende mot. Med børnene paa armen eller ved haannen, sa de, at de ville kjæmpe for dem og forbød sine mæn at utsætte sei for fare. De kvindelie oprørere bevæbnet sei med stokke, drog til korntorvet, bemæktiget sei melsækkene, vis inhol de tømte ut, og vente sei derefter mot kornhandlerne Gimeno og Fernandoz' lagere, slo vindusruterne itu og slo dørene in. I Rua Vieja stormet de en butik, kastet skinker og pølser i Ebro, og ganske liksom de franske oprørere skjøt ned dem, som hadde stjaalet brø, mishandlet de en kone, som hadde tileinet sei et stykke flesk.

Stadi ijen det samme skuespil, som beviser, vor fast respekten for eiendommen har slaat rot. Selv oprørerne, som hadde brut ijennem loven, vovet vist-nok at ødelægge eiendommen, men ikke at bemæktie sei den.

Kvinnernes ingripen bevirket i Logrono, at det ikke kom til skyting som i Gyon og Linares. De meget talrie soldater — tre regimenter — som i mængdevis var opstillet i hovedgaterne og om de offentlie bygninger, nølet med at skyte; kavalleriet sprængte frem, men meget lemfældi. De urokkelie oprørersker, av vilke noen var bevæbnet med stokker og mange med øxer, bragte dem til at vige. Likedan som paa andre steder maatte man bekvemme sei til at parlamentere, love meget og holle lit, for at bli herre over oprøret.

Noen fattie børn i Logrono kan takke sine mødres energi for, at de hadde brød i det minste et par dage. (Forts.)

---

# Bibelske absurditeter.

(Ved *Embr. Strand.*)

*»Credo quia absurdum.«*
*Tertullian.*

I 5. Mos. 18, 10—12 forbyr Moses at gjøre noget slags troldom, at spaa, at gjøre spørsmaal til de døde o. l. — Hvis ikke Moses hadde troet, at det overhodet virkelig var muligt at gjøre troldom ɔ: ved overnaturlige kræfter op. naa ting, som efter de almindelige naturlove vilde være umulige, var det ikke meget sandsynligt, at han vilde sat saa strengt forbud mod det. Bibelen beretter forresten paa mange steder om troldkyndige, som opnaaede de vidunderligste ting, f. eks. spaakjærringen i Endor som fik Samuel til at staa op fra de døde, troldkarlene hos Farao, de vise i Babylon o. fl. — Skal man nu virkelig tro, at gud hadde stillet til f. eks. de ægyptiske troldmænds raadighed kræfter, som andre dødelige ikke kan betjene sig av, eller skal man ikke heller dra den rimelige slutning, at sagnet om disse bedrifter er opstaaet i uvfdende og overtroiske folks hjerner og som derpaa de «hellige» forfattere, der var like saa uvidende og overtroiske uden videre har nedskrevet og ovenikjøbet stemplet som usvigelig sandhed fra «gud» selv. — Er det ikke ogsaa noksaa rimeligt at tænke sig, at der med en hel del av de aander og overjordiske væsener, hvorom bibelen fortæller, forholder sig paa samme maade, som med de haugfolk, nisser, drauge o. l., som folk her i landet for en tid tilbage troede saa fuldt og fast paa, men som nutidens mere oplyste mennesker bare anser for fantasifostre?

— I Esaias, kap. 2, siger Herren, at ingen mere skal lære krig. Sammenlign saa dette med Davids salme 141, hvor David siger, at Herren var den, som lærte ham at stride og med de utallige steder, hvor Herren kaldes «hærskarernes gud» eller paa andre maader betegnes som den, der baade billiger og ligefrem paabyr krigen med alle dens rædsler. Men da synes det at være lidt vanskeligt at undgaa at maatte trække den slutning, at Es. kap. 2 staar i strid med den øvrige del av bibelen.

Moses befalte at brænde hekser og Johannes at brænde kjættere, hvilke paabud middelalderens fanatikere som bekjendt efterfulgte paa det samvittighedsfuldeste, men som selv præsterne nutildags ikke vover at fordre respekt for, selv om disse bud aldrig saa meget staar i «Guds ord».

— Om Messias spaar Esaias 11, 12, 14—16: «Og han skal opløfte en bannere for hedningerne; og sanke Israels fordrevne; og samle de adspredte i Juda av de fire verdens hjørner. Og Judæ fiender skal udryddes. Men de skal flyve paa Filisternes skuldre imod vesten (Ebr. havet), de skal røve tilhobe dem, som bo imod østen; imod Edom og Moab skal de sende deres magt, og Ammons børn skal bevise dem lydighed. Og Herren skal sætte Ægypti havsodde i band, og bevæge sin haand over floden med sin sterke vær; og han skal slaa dem i de syv bække og lade dem fremgaa derigjennem med sko paa. Og Og der skal være en banet vei for de tiloversblevne av hans folk, som skal blive tilovers av Assyrien, ligesom det var for Israel den dag han drog op av Ægypten.» — Man maa gjøre temmelig sterk brug av den «aandelige» fortolkningskunst for at faa den mening ud av dette, at det skulde pege paa Messias som en «aandelig» herre og ikke som jøderne mente, at han skulde bli en verdslig hersker. Det citerte sted beskriver ham jo tydelig nok som en erobrer. en anfører for Israel i kampen mod alle dets nabofolk. Men da kommer dette sted til at modsige de talrige andre bibelsteder, som kan anføres til fordel for den modsatte opfatning av Kristi opgave.

— Josva befalte, efter hvad der fortælles i Josva bog, solen at staa stille stille i Gibeons dal. Den samme opfatning av himmellegemernes forhold til hinanden kommer frem i følgende skriftsted; (Es. 13, 16) Thi stjernerne paa himmelen og deres orion skal ikke lade deres lys skinne, solen skal formørkes, naar den opgaar, og maanen ikke lade sit lys skinne.» (Dette skulde indtræffe ved Babels ødelæggelse ifølge Esaias. Tro det ikke vilde falde lidt vanskelig for fienden at storme Babylon, hvis hverken solen, maanen eller stjernerne havde «ladet sit lys skinne»? Kan forresten sol- og maaneformørkelse indtræffe samtidig?) — Men naar bibelens forfatter virkelig har havt en slik opfatning i sine «hellige» skrifter, saa nødes man til at slutte, enten at deres skrifter ret og slet er produkter av folk, som stod paa den tids almindelige kulturtrin, og at de derfor maa være meget lidet værdifulde for os uden som historiske aktstykker eller, hvis forfatterne i nogen særlig grad hadde været inspirerede, da maatte inspirationen her have paaduttet dem en ganske feilagtig opfatning av hvad de skulde skrive om. Ihvertfald blir det let at indse, at disse skrifter ikke kan fortjene al den ærbødighed, som endnu gjerne vises dem.

— I Malakias kap. 3 5 v. fortælles, at gud er uforanderlig, men baade Moses og Jonas fortæller, at gud angred. Hvorledes kan det hænge sammen? Kan man tænke sig, at gud kan føle anger? — Isaafald kunde han jo ikke være gud; det vilde være en modsigelse større end nogen anden.

— — Jesus sa: »I skal altid have de fattige iblandt eder,» et bibelsprog, som jo stadig maa gjøre tjeneste som argument mod arbeidet for fattigdommens avskaffelse. Men paa andre steder indeholder jo bibelen sprog, som med like stor ret kan tages til indtægt av de revolutionære partier, saaledes 2 Thess. 3, 10: «Den, som ikke vil arbeide, skal heller ikke æde,» og Jak. 2, 6: «Er det ikke de rige, som underkuer eder?» — Da disse steder staar i skarp modsætning til hinanden, kan herav selv fra kristent standpunkt seet, ikke drages anden slutning, end at vi ikke bør la vore samfundsteorier rette sig efter hvad uvidende og trællesindede jøder skrev for mere end 1800 aar siden selv om deres skrifter aldrig saa meget stemples som «guds ord». Det er jo ogsaa et faktum, at alle de hundreder stridende sekter beviser sin lære av bibelen, idet teologeree kan faa bibelteksten til at passe for enhver paastand likedan som juristerne faar lovteksten til at passe for alt muligt. Ja, bibeljuristerne er endda kløgtigere end lovjuristerne ogsaa; av et sted i Galaterbrevet gives der over 300 — tre hundrede — udlægninger!

---

**Kvinnerne i Spanien,** der jore oprør, fordi de sultet, tok ikke den mat, som fantes i lagrene i Logrono, men kastet den i Ebro, og et annetstes, i Gijon, rystet oprørerne — her baade mæn og kvinner — melsækkene tomme, pengene i banken brænte de op — de ville demonstrere mot den kapitalistiske eiendom. Disse mennesker manglet mat, lagrene var fulle av levnetsmidler, men der forlangtes penge for dem, og penge hadde disse masser ikke. Vad de forlanger, er maten uten penge. Men de vet, at vis de tar maten og spiser den, saa kommanderes politi og tropper mot dem, de fanges straks eller en for en, »naar bevægelsen har lakt sei«, og loven stempler dem som tyve, de vil bli sat i fængsel. Saa ødelægger de maten; de sier dermed, at mat, som ligger i lagrene, er til intet. De jør dette for en annen gangs skyl. De vil, at man skal tilby dem maten, fordi de er sultne, ikke fordi at man kan tjene penge derved, og de er misfornøiet, fordi man ikke har jort det alt denne gang. De vil, at maten skal staa til raadihet for envær, som trænger den. De er inne paa det rette spor! La os følle deres opfordring! La os stille maten og alt, som trænges i livet, til raadihet for envær, i det øieblik han eller hun trænger det. Men maten og klæerne og hus og alt det annet trænger vi jo altid. Saa det maa altid staa til raadihet for envær, Vi ser her og ser det stadi fra de snart utallie brøkampe i de forsjellie lanne og vi ser det uavladeli i det daglie liv, at naar vi tar penge for varerne og for vort arbeide, saa faar vi heller ikke maten og klæerne og alt det annet, naar vi trænger det og ikke har penge at betale med. Saa vi maa nu, selv om vi ikke mangler, holle op at ta penge for varerne og arbeidet, og jøre alt, som jøres maa, foi at faa det i den jænge, at alle fornødenheter staar til vores alles raadihet. La os jøre det for vor egen skyl og la os tænke paa alle de andre, som lider!

---

# Den offentlige moral.

Er det at undres paa, der findes et saadant uhyre blandt menneskene saalænge de ikke er naaet ud over det lavmaal af individuel frihed i ord og handling, som den af dem opkonstruerede «stat» giver dem lov til at eie. Den som støtter staten og tror paa parlamentarisme, maa naturligvis ogsaa underkaste sig og anerkjende den offentlige moral. Prøver man paa at analysere dette «moralske» monstrum, da bliver det ikke megen skjønhed og livskraftig sandhed man faar ud. Man vil da snart komme paa det rene med at «moralen» ikke er nogen følelse der bunder i den menneskelige trang til at gøre hvad der er ret og godt, men at den simpelt hen er en lov, ikke vedtaget af parlamentet men af «den kompagte majoritet» som Henrik Ibsen kalder den. Det er en lov, der som alle andre love fordrer blind underkastelse — og den lydes saalænge der endnu findes slavesjæle. Gjør en mand en feig og lumpen handling der ikke falder ind under lovens tunge arm, da vil han ikke blive set paa med saa foragtelige øine, som den stakkar der har faaet 5 dages vand og brød for at have taget mad i sin nød. Han der begik den lumpne handling slap fri, men han som fik vand og brød fordi han spiste da han var sulten slipper ikke med de 5 dage, men kan straffes hele livet igjennem af «den offentlige moral» hvis han ikke er stærk nok til at sætte sig ud over den. Dette uhyre fordærver og ødelægger alle de friske, skjønne livsspirer den kan overkomme, den skaber slavesjæle, der lever i smuds og utugt, den spytter kjærlighed, oprigtighed og finhed ind i øinene og lægger sig som en kold, klam taage ned over det menneskelige samfund. Hvorfor er du kristen? Hvorfor lever du sammen med en hustru du ikke elsker? Hvorfor smigrer du og lyver folk op i ansigtet? Hvorfor er du ikke dig selv, og tør være dine egne anskuelser bekjendt? Det er den offentlige Moral der forbyder dig det. Og saalænge du vil underkaste dig og anerkjende majoriteiens og magtens ret til at befale over dig, saalænge er du ogsaa nødt til at underkaste dig dette uhyre, thi det er dette der opretholder stat og parlament, autoriteter og præster osv.

I denne gjennembruds tid hvori vi nu lever, da alt det tusindaarige er ved at vakle og falde, da samfundet begynder at tage nye former og ryster den gamle, trange klædning af sig, da saa mange nye, rige tanker begynder at gjøre sig gjældende, maa vi først og fremst se at kvæle «den offentlige moral», thi den er fremskridtets dødsfiende. Og alle som ser det bør sætte sig ud over den, døde den i sin sjæl, og protestere imod den hvor den stikker hovedet frem. Derved beredes veien for dem, der kommer med de nye, store, livskraftige tanker.

Frihed for at opnaa fremskridt!
Frihed for at opnaa lykke!

*A. B.*

**Socialdemokratiet** i Amerika har altid været som et hav i storm i evig strømning hid og did. Nu er der tre forskjellige socialistiske partier derover. Det ene ledes af Eugene V. Debs og er fornemmelig omdannet efter tyske partifællers mønster, det andet er lidet kjendt udenom byen New-York og ledes af Daniel de Leon, og det tredie, der «ikke skal befatte sig med politik», av dänskeren Lawrence Grønlund. Han staar nu i begreb med at overta redaksjonen af «The Socialdemokrat», samtidig som han netop har færdig en ny bog «Den nye økonomi». Pastor Herbert Casson, der i det siste aar har virket i England, skal nu overta redaksjonen af «Coming Nation», Ruskin koloniens blad. Mærkelig nok holder Ruskin kolonien med Debbs i hans politiske organisasjon og ikke med Grønlund og kolonisterne.

Edvard Bellamy opholdt sig paa sine sidste Dage i Denver, Colorado, ved de varme kilder for om muligt der at gjenvinde sin helbred. Medens han var der, fattet han ideen om at gjenopta sit blad «New Nation», og han fik sagen ordnet, saa det kom istand. Den dag det første no. af bladet udkom, døde Bellamy. Den artikkel, han hadde skrevet for bladet, aftrykte vi igaar i «Social-Demokraten».

I Grønlunds koloniparti staar kun en af de seks ledere for Chikagostreiken i 1893, fire er gaat med Debs og en har ladet sig kjøbe for et fedt embede af kapitalisterne.

*

Ovenstaaende er tat av «Socialdemokraten».

Det at socialdemokraterne deler sei i 3, gotjør vor umuli det er at faa menneskene in unner en hat, og maa berøve dem den siste fremtidsutsikt, der ennu tror paa muliheten av at danne et stort parti, der skulde omfatte et saa overveiende flertal av befolkningen, at det var muli for dets repræsentanter i de lovgivende forsamlinger at beslutte en saa jennemgripende forandring som den, at privateiendommen skulle ophæves og staten overta ledelsen av al produktion.

Og den paastan, at parlamentarismen i den socialistiske stat ville tape sin tendens til paa grun av partiernes mængde kun at bli en strid uten resultater, maa forstumme. Socialdemokraterne kan ikke engang holle sammen saalænge de har en stor fælles fiende.

Iøvri er det glædeli, at endel av socialdemokraterne har sjønt, at vælgeriet ikke duer og besluttet sei til «ikke at befatte sei med politik». I grunnen er de da ikke mere socialdemokrater; naar man ikke vælger lovgivere, der skal haanhæve folkets herredømme, kan man jo ikke kalles demokrat.

Det er ossaa glædeli, at en fraktion har besluttet sei til at danne kolonier. Saa blir der da endeli noet, som er kommet ut over privateiendommen og kapitalismen. Vi andre skal nok komme efter, og saa skal vi nok engang alle komme længer en til avsondrede kolonier, der maa avsætte varer og motta varer, som de ikke selv kan frembringe, av andre ved jælp av penge eller byttemidler.

---

**Folketingsmand Holm** i Danmark, en av socialdemokratiets ælste, mest fremskutte repræsentanter i rigsdagen har maattet nedlægge sit mandat. Socialdemokratiet i København hadde i vinter en række møter om vaaningsnøden med den tanke at agitere for opførelsen av arbeiderbolier. En tomteeier er tilstede og faar straks den tanke, at han vil se at faa solt sine tomter til kommunen. Han træffer Holm, der ossaa var medlem av kommunebestyrelsen, og søker at faa denne til at interessere sei for planen. Holm henviser sælgeren til borgermesteren, og tomten blir kjøpt av kommunen. Men Holm har en kompagnon (i en møbel- og herreekviperingsforretning) og meningsfælle, Larsen, der tillike handlede med eiendomme. Denne er tilstede og hører samtaløn mellem Holm og tomteeieren og har — mener man — udtalt til Holm, at han skulle lat ham kjøpe tomterne. Larsen kjøper nu op en mængde tomter, dels sammen med en sakfører, tilbyr kommunen den og sæller dem til kommunen med en uhyre profit, for Larsens vedkommende kr. 125000. Flere tomtespekulanter er pejælpelie med bedrageriet ved at skrive et falsk papir. Holm sier Larsen op som sin kompagnon, da man bejynner at rote op i affærerne. Men Larsen paastaar, at Holm har delt pengene med ham. Holm nedlægger sit mandat som viceorfører i kommunestyret og reiser til Hamburg, efter hans kones sigende for at være et sted, hvor han ikke var kjent og mistænkt av alle; men politiet kommer efter ham, og det er nu spørsmaalet, om det tyske politi vil utlevere ham, før noet er bevidst mot ham.

Hittil naar man til socialdemokrater har omtalt staten som en uheldi institution, da den overlater baade avjørelse av en befolknings anliggender og deres penge eller værdipapirer til enkeltmæn og samtidi har henvist til de mange bedragerier og al den korruption av al slags, der finnes innen staten, og fraraadet at dra alt in unner denne institution, har socialdemokraterne svaret: ja det finner sted i den privatkapitalistiske stat, men i en socialdemokratisk stat finner det ikke sted. Nu har man kjensgjerninger for sig: det jæller her et rent socialistisk anliggende: opbyggelsen av arbeiderboliger av kommunen, tilmed jæller det at jælpe nødlidende, og socialdemokrater, der har inflydelse og er inviet i affærerne, benytter anledningen til at tappe befolkningen for store summer. Selv om Holm ikke skulle være sjyldi, saa er Larsen socialdemokrat, og for folk av den kaliber er fristelsen like stor, naar steten kaller sei socialdemokratisk og fristelsen vil komme saa meget oftere, naar al forretning drives av staten.

---

**Om Etiévant** gav vi i forje nummer ikke fult nøiaktie oplysninger. Han blev for ca. 6 aar siden dømt til 3 aars strafarbeide for at ha skjult noe dynamit for en annen, som hadde stjaalet det. Han kunne ha sluppet ved at angi den annen, men det vilde han ikke. Da han kom ut, lykkedes det ham at faa arbeide; men det hemmelie politi var ute og mistænkelijore ham, og han fik avsked. Overalt mistænkelijore politiet ham; han led nød. Saa fik han 3 aars fængsel for en artikkel i bladet «Libertaire», men han fik unddraget sei dette og reddet sei over til Englan. Men ossaa her var det umuli for ham at holle sei; han maatte jemme sei for politiet; det internationale politi er særli stærkt i London; han led nød i høi grad; han maatte atter begi sei til Frankrig. Det lykkedes ham at naa Paris uten at bli grepet. Her drev han om en tid og mærket, at politiet stadi kom nærmere efter ham; han sjønte, at han tilsist ville bli grepet. Saa besluttet han sei til at angripe sine forfølgere. Han valgte ikke, han vidste jo, at alle kappedes om at bli den, som kunne gripe ham. Et saa høit værdsat vilt ville aapne den heldie av jægerne utsikt til forfremmelse. En nat angrep han en politikonstabel; han skjøt pga ham med en revolver uten at dræpe ham.

---



---

**Anarkistiske aviser og tidsskrifter:**

Fridom, Kristiania, Akersgaten 73b.

Der Socialist, Berlin, N. O. Elisabeth Strasse 66, vorn II Tr.

Der arme Konrad, ukeblad for det arbeidende folk, Bertin, NO., Elisabethstrasse 66.

Les Libertaire, Paris, 5 rue Briquet.

Le Temps nouveaux, Paris, 140 rue Mouffetard.

Le père Peinard, Paris, 15 rue Lavieuville.

Freedom, London W. C., 7 Lambs Conduit Street.

Agitazione, 10, Via Cialdini, Ankona, Italien.

Freiheit, Buffalo, P. O. Box 255, U. S., N. Amerika.

De frije Socialist, Damrak 100 a, Amsterdam, Hollan.

Le Cravacheur, Roubaix, rue Mouvaux 78, Frankrig.

La feuille, rue de Navarin 25, Paris.

Ohne Staat, dr. Eugen H. Schmitt, Budapest, I. Festung, Herrengasse 58, paa ungarsk og tysk.

Versöhnung, W. von Egidy, Grimmstr. 31, Berlin S.

---

Arbeidsløse kan abonnere paa dette blad uten at betale kontingent for den tid, de er uten arbeide.

---


Oslo prenteverk.